

VEU CATALANA

LLIBRERIA de Paris-Sorbonne JUSTICIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any I

Mèxic, D.F., 15 de novembre del 1958

Núm. 5

FRANQUISMES I COMUNISME

SEL comunisme no existís a Espanya ni al món, el règim franquista estaria perdut.

Què és el que avui l'aguanta? La pretensió d'ésser el baluard contra el comunisme. Explota la por general al comunisme soviètic, i li dóna el pretext per arrendar-se a l'estratègia dels Estats Units.

A l'interior, el règim franquista agita l'espectre comunista i diu a una societat esporuguida: «Aquest és el dilema: o jo o el comunisme.» I a l'exterior pot esgrimir el mateix argument davant dels Estats Units, decidits a comprar tota mena de bases per tal d'enfortir la seva posició en un possible conflicte de magnitud mundial.

Són situacions de fet, qüestions de poder en les quals la ideologia compta per molt poc. Per a mercenaris, el mateix serveixen moros que cristians. És igual un Nasser que un Trujillo. Com deia el general Bradley amb esgarriosa franquesa: «En una bronca de taverna, no miro pas els antecedents del que aixeca el tamboret a favor meu.»

El règim franquista viu de la por. El dia que fos una realitat la tan bescantada coexistència pacífica, quin valor tindria la posició franquista? Franco s'aguanta encavallat en l'equilibri inestable de la pugna entre l'estalinisme i el món aliè. I com ell és l'ocupant d'un territori estratègic, és ell qui el negocia.

Per això li és vital que segueixi la tibanter internacional. I que a dins el territori s'agiti el fantasma del comunisme. Serva en la resignada servitud els porucs de dins i cobra dels de fora. Carambola perfecta.

Naturalment, el règim franquista necessita una aparença de comunisme a l'interior. Ha de vestir l'espanta-ocells. I dóna facilitats per a una existència limitada de propaganda comunista. Permet que els comunistes més o menys disfressats entrin i surtin de la seva insula, i que es reparteixin fulls i fullets sota el somriure benivolent de la policia ensinistrada, i sinistra.

Franco es deu haver fet el mateix pensament que Lluís XV: «Després de mi, el Diluvi.» Perquè el seu règim crea de veritat el comunisme a les Espanyes. Tots els desesperats, que són legió per causa de l'opressió i de la misèria, giren els ulls allà on els sembla que obren una llum d'esperança per a sortir de la presó material i espiritual en què vegeten. Car, per altra part, els Governos que realment viuen en democràcia i combaten el comunisme soviètic pel que saben que és, sembla que treballin a propòsit per a llançar les multituds desvalgudes dels pobles d'Espanya en braços del sovietisme.

Amics de l'interior que tenen esma per a preocupar-se de quelcom més que del menjar per al dia següent no comprenen la ceguesa, atribuïda sobretot als nordamericans,

SOVINTEGEN ja els anants i vinents de Catalunya a l'estranger i les noves que porten ratifiquen i amplien el que ha d'abreujar la correspondència. Tots els informes coincideixen en què la situació econòmica de Catalunya — sense parlar d'altres aspectes — és fatal. La població viu al dia, encaparrada per com ha d'adquirir el consum per l'endemà. Als pobles de les comarques lleidatanes i tarragonines, especialment, no s'estronca l'exòde cap als centres urbans. Queden als poblets els pobres vells, les cases buides i les terres abandonades. A la ciutat, els fugitius de la misèria amaguen la ruïna en les barraques.

La persecució segueix implacable. Contra el pensament i contra el treball. Encara hi ha obrers de la Hispano Olivetti, de la Maquinista, SEAT, etc., empresonats per les vagues de març d'enguany. És que els règims que van contra la voluntat del país han de recórrer tots al terror policíac. El sistema és el mateix que els dels Estats comunistes. Amb la diferència que les potències democràtiques combaten aquests, mentre que al franquisme el recolzen materialment i, pels efectes, moralment. La Declaració de Drets de l'Home feta per les Nacions Unides la porten penjada a l'esquena, com una llufa. L'Espanya de Franco, d'instints genocides, és membre de les N.U., igual que l'Hongria de Kadar.

Al cap de vint anys, la situació ha esdevingut explosiva, malgrat que l'exili no hagi pensat mai seriosament en solucions catastròfiques. Però la realitat a la Península apunta ja a esdeveniments que tenen sobrats antecedents històrics en terra de barabars i de bàrbars. Generacions no escarmentades acaben la paciència. Si els canals de la legalitat segueixen obstruïts hem de començar a considerar la idea del vendaval i la inundació consegüent. El Nord i Llevant estan en condicions. A l'Espanya Ulterior manca organització. A l'Andalusia s'assenyalen uns focus comunistes.

Monàrquics i catòlics intel·ligents — potser els més verament cristians — miren el futur amb ganes de salvar el que puguin, si no de consolidar els guanys temporals que per a ells ha representat la Dictadura.

Si veiem bé el panorama, la nostra tasca consisteix a comprendre la complexitat, i com un bon jugador d'escacs tenir en compte totes les peces per a moure les que tinguem a mà, eficientment.

Aplegats tots els catalans útils en una plataforma d'acció per a finalitats immediates, no seriem una força tan negligible com algú sembla creure, potser per a excusar la caquèxia. Aquesta revista no és altra cosa que un intent per a convèncer de la necessitat d'unitat d'acció de la col·lectivitat catalana. Sigui la que vulgui la sortida d'un règim que virtualment està ja condemnat a desaparèixer. El que no s'esborrarà fàcilment és el seu rastre de malures. Però cal empènyer i estar preparat per a quan l'exorcisme hagi fet efecte.

Per aquestes raons no ens podem permetre la irresponsabilitat individual de qui només cerca el fer bonic o la comoditat. L'infantilisme polític no veu que la política és l'art de les possibilitats per a realitzar en cada moment el que estigui a l'abast, en marxa vers l'ideal.

Vint anys d'exili sembla que podrien ésser suficients per haver guarit els traumes psicològics i per a fer renunciar a la picabaralla eixorca i al personalisme ridícul. Als bizantinismes caducs. Encara que no fos més que per donar exemple de seny a les generacions joves que per llei biològica s'incorporen i demanen l'experiència que només es guanya amb els anys, a condició que l'esclerosi mental no hagi fet estralls en el patriotisme camús.

La Catalunya real, l'eterna, és allí. No la portem a coll i be com un cargol la conquilla. No la podem arrebassar i ancorar-la com una Hespèrida al recer d'un born paradisiac, a prop de les Antilles, per exemple. Amb totes les dificultats i fatalitats, és allí, com un gran Empordà, sota la part del Pirineu i arran del mar. Al mig de les terres de parla catalana.

de permetre que la Unió Soviètica vinguí fent figura d'antifranquisme. Avui tota la premsa i ràdio europea segueixen la consigna d'ajudar Franco. Les úniques emissions radiofòniques que es poden escoltar a Espanya fent propaganda contra el règim franquista són les de Moscou, potser rellançades per Praga, caserna general de la propaganda soviètica en llengua castellana. Abans, la B.B.C. i algunes estacions franceses mantenien els principis democràtics de cara a Espanya. Avui han callat. I Ràdio Pirenaica s'escolta com l'única font d'informacions i comentaris contraris al franquisme.

La conclusió és bastant clara per als pobles espanyols, més aviat simplistes: els

amics dels nostres enemics són els nostres enemics.

I com que el règim és enemic de la immensa majoria dels espanyols, i no cal dir dels catalans, els amics del règim, els que apunten el règim, són mirats com enemics. És un fet. De res no serviria ignorar-lo. Franco crea i fomenta el comunisme a Espanya, i potser en molts altres pobles del món que encara senten l'ancestral influència de «la madre patria». En comprar Franco, l'oncle Sam compra l'enemistat dels pobles hispànics. No se n'adona, que fa un mal negoci, a la llarga. Les nacions aliades, amants de la llibertat per a casa seva, en caure en el parany de les conveniències de moment asseguren el pa per a avui i la

gana per a demà. En aliar-se amb Franco ho fan amb el seu enemic natural. S'alienen els pobles de les Espanyes i els homes que posen per damunt de tots els valors el de la persona i dignitat humanes. Precisament els qui per naturalesa foren els seus amics, i haurien d'haver continuat essent-ho si la diplomàcia curta de vista no els hagués rebutjat i decebut. Ho van pagar car en la passada gran guerra. Sembla que la lliçó no els ha servit de res.

Els liberals tenim un paper poc galdós. L'erasmista fa de Casandra: preveient els danys que no pot remeiar. Veient que el règim franquista anul·la gràcies a l'anticomunisme de pacotilla les possibilitats de cercar solució al garbuix de problemes que fan de les Espanyes un tobogan de decadència. És senzill de copsar que si els malsuats que pateixen el franquisme no tenen altres raons que les del franquisme

per a refusar el comunisme, els serà natural creure que allò que combat el seu enemic més directe i proper, alguna cosa ha de tenir de bo.

És difícil que els sotmesos a l'opressió franquista puguin lluitar en dos fronts i comprenguin que tan bo és l'un com l'altre. Que ambdós règims són iguals de mentiders i que per tant els pobles de les Espanyes han de trobar en si mateixos la força de regeneració, car seria massa ingenu creure que la salvació ha de venir d'altres punts i d'altres pobles, que prou feina tenen.

Un amic de l'interior m'escribia: «Tot el que diu del comunisme soviètic és perfectament aplicable al franquisme: els resultats pràctics per al poble, són idèntics.»

Exacte. Però com que el franquisme no més tolera parlar contra el comunisme...

MANUEL GALES

Informació diversa

* El diputat nordamericà Charles O. Porter, que tant brillantment defensà Jesús de Galíndez a la premsa, a la ràdio i al Congrés dels Estats Units, féu una ràpida visita al País Basc, interrompent els seus treballs del Congrés interparlamentari per a un Govern mundial que ha estat celebrat a París i a Roan. Fou rebut a Baiona pel president Aguirre, que era acompanyat pels antics membres de la delegació basca a Nova York, i el delegat del Govern d'Euzkadi a Baiona. A l'apat que se li oferí al típic restaurant Etxola, d'Ascaín, el president d'Euzkadi, després d'agrair la intervenció del diputat en el cas Galíndez, demanà, com expressió unànime dels reunits, que acabí tot ajut polític i militar a les dictadures perquè tals règims, en negar la dignitat humana, afavoreixen el crim. Senyalà l'especial responsabilitat dels Estats Units perquè essent el país democràtic més fort, el seu ajut a les dictadures causa un major danys i una major repulsa popular. El diputat Porter afirmà que tenia fundades esperances que el govern nordamericà té el propòsit d'acabar el seu ajut a les dictadures rectificant la política seguida fins ara. Ha començat la rectificació a l'Amèrica llatina i seguirà amb Espanya. «El poble americà — digué — en la seva majoria avorreceix les dictadures i crec difícil sostenir per més temps, contra la seva voluntat, una situació que no li plau.» Es referí, també, a unes declaracions que havia fet al *New York Times* en les quals, explicant el motiu de la visita que realitzava, defensava el dret a la llibertat dels bascs, dels catalans i dels espanyols.

* La mecanògrafa d'Olot que ha travessat el Canal de la Mànega, fa solament tres anys que aprengué en sec les primeres lliçons de

natació i s'ha classificat en segon lloc entre els sis nedadors que, de trenta participants, aconseguiren arribar a la costa anglesa.

* «Fuerzas Eléctricas de Cataluña» va a invertir 858 milions de pessetes en dos projectes: 586 en cinc pantans sobre altres tants rius i 272 en maquinària estrangera per a instal·lar una central tèrmica a Barcelona.

* Han arribat a Palma de Mallorca els primers turistes de Lapònia. Es tracta d'un matrimoni procedent de Kiruna (Lapònia sueca) on acostumen estar a 45 graus sota zero. Han hagut de recórrer mil quilòmetres en trineu motoritzat i després en ferrocarril per a anar del seu poble a Luleå, al golf de Bòtnia, als quals cal afegir 1.500 quilòmetres fins Estocolm i després gairebé 3.000 en avió fins Palma de Mallorca.

* El *Believe it or not*, publicació de Nova York que es dedica a col·leccionar casos estranys, s'ha adreçat a Palma de Mallorca demanant detalls d'un captaire anomenat Manuel Santos Bonet, que va menjar-se vuit fulls d'un periòdic local perquè deia: «Sempre m'han dit que em cal digerir les notícies si vull arribar a ser un home important».

* A Espanya han concertat una importació d'oli d'oliva de Tunísia, 15.000 tones per un valor de 3.000 milions de francs francesos, però com que Tunísia no disposa d'atruells se li han tramés 30.000 bidons buits de 200 litres de capacitat cada un.

* Al Congrés Internacional de Psiquiatria que es celebrà a Barcelona, el doctor alemany Jores afirmà l'origen psíquic de certes malalties específicament humanes, com l'obesitat, les al·lèrgies, la hipertensió, l'úlcera d'estómac, el constipat crònic, el reuma, etc., la qual cosa explica que moltes úlceres d'estómac deixessin de sentir-se durant la guerra.

* A Barcelona hi ha registrades més de 2.200 fàbriques tèxtils que empleen 177.580 persones i entre ells uns 6.000 tècnics especialitzats. Hi ha 1.087 fàbriques que usen cotó com matèria prima, 602 la llana, 276 la seda i fibres de cel·lulosa, 13 el jute i 3 el cànem.

* Basant-se en un esborrany manuscrit del difunt Joan Estelrich, a Palma es fan gestions pel compliment del que sembla haver estat la seva darrera voluntat cedint a l'esmentada ciutat la seva biblioteca integrada per 16.000 títols referents sobretot a humanitats i filosofia.

* En un Congrés mèdic de Barcelona s'ha afirmat que de les 350 malalties que enumeren els manuals de Medicina, solament es coneix la causa d'una setantena.

* Els japonesos ofereixen, posat a Barcelona, el seu camió «Hino» de set tones, Diesel 125CV, en 434.000 pessetes.

* El «cinerama» que es construeix a Barcelona costarà més de nou milions de pessetes.

* Es diu que *El último caplé* — el tango del

qual féu forrolla al barri xinès de Barcelona fa més d'un quart de segle — porta produïdes cent milions de pessetes.

* Al darrer decenni ha augmentat a Barcelona la consumació d'aigua fins arribar al doble del 1948. Al mes de juliol hi hagué dia que es consumiren 420.000 metres cúbics.

* En el curs de la temporada turística l'aeròdrom de Barcelona (Prat) ha registrat una mitjana diària de vuitanta avions, entre arribades i sortides corresponents a línies regulars, sense comptar els avions usats especialment per agències de viatges. Mensualment es totalitzen 1.760 volades amb uns 77.000 passatgers.

* Al barri gòtic de Barcelona s'han descobert cinquanta metres de la primitiva muralla romana, anterior en quatre segles al que era conegut fins ara. Data de l'època d'August i es troba a sota de la Casa del Ardiaca.

* L'arquitecte senyor Arrese, antic secretari general de la Falange i actual ministre de l'Habitació, ha sostingut un diàleg amb un periodista asturià en el curs del qual el ministre ha manifestat que manquen al país 1.200.000 habitacions. Precisament un de tants tònics de la propaganda del general Franco — que ha estat tan ben cuidada i que tan bons resultats li donà — fou el problema de l'habitació. El 31 de desembre del 1938 deia en unes declaracions a Manuel Aznar: «Es una verdadera vergüenza que millares de familias españolas habitan en sitios sin condiciones, ni siquiera elementales, de salubridad». I seguia per l'estil. Després de prometre que acabaria amb el problema, als vint anys de règim, segons el ministre de l'Habitació manquen 1.200.000 habitacions, i les principals ciutats estan rodejades de coves i barraques. Fet i fet, si als dinou de les seves declaracions el general Franco creà el ministeri de l'Habitació no fou amb la intenció de resoldre el problema de l'habitació sinó per oferir una compensació a un «camisa vieja» com Arrese, com desgreuge per haver-lo destituït del càrrec de secretari general de la Falange.

* *Iberos, vascos y celias* és el títol d'un article publicat al suplement literari de *Solidaridad Obrera* de París, pel doctor Pere Bosch Gimpera.

* Un clergeu aviador. Es tracta d'Artur Boronat, alumne de l'escola de l'Aero Club de Reus, que ha obtingut el títol de pilot després de l'examen sofert a la base aèria de l'esmentada ciutat.

* El Monestir de Montserrat fou visitat durant el mes de juliol per turistes de vint nacionalitats, segons la classificació següent: 6.502 francesos, 2.039 belgues, 6.231 alemanys, 4.118 anglesos, 1.893 nordamericans, 1.288 italians, 1.140 holandesos, 837 suïssos, 483 danesos, 399 austríacs, etc.

* Segons càlculs oficials, l'actual consum elèctric de Catalunya equival al de tota Espanya el 1936. La temença a les restriccions no ha desaparegut del tot i per a tranquil·litzar els usuaris, la premsa de Barcelona es fa ressò dels projectes que hi ha en cartera per augmentar el nombre de kilowatts. A part de les centrals tèrmiques posades en servei per L.N.I. a la conca del Ribagorça, «La Hidroelèctrica de Cataluña» ha posat en marxa un dels projectats grups a Esterri d'Urdit amb una potència de 10.000 kilowatts. Per la seva part, «Fuerzas Eléctricas de Cataluña» (March), tracta ara d'ampliar les instal·lacions a la tèrmica de Badalona, i a la capital, a la central del carrer de Mata, construirà una altra central tèrmica amb dos grups, cada un dels quals, amb una potència instal·lada de 60.000 kilowatts, assegurarà, segons s'anuncia, una producció anual de 300 milions de kilowatts.

* A semblança del recent conveni hispano-xilè, es parla de gestionar una doble nacionalitat hispano-cubana que afectaria uns 300.000 espanyols (amb les seves famílies, un milió de persones) la majoria dels quals han adoptat la nacionalitat cubana per raó dels seus interessos, que en tota l'illa sumen 2.000 milions de dòlars.

VEU CATALANA

15 de novembre del 1958.

Auy 1 Núm. 5

Director
SALVADOR FERRET

Administrador
RAMON FABREGAT

Direcció: Eufraates 10-9, México 5, D. F.

Correspondència, a

Apartado 1487, de México 1, D. F.

Imprès als tallers de
EDITORIAL FOURNIER, S. A.
Arquitectura 29, Copilco-Universidad

Preus de subscripció

Mèxic, un any \$ 20.00
Altres països, un any . . . \$US 2.00
Un número \$ 2.00

Autorizada como correspondencia de 2ª clase
en la Administración de Correos N° 1 de
México 1, D. F., el 5 de septiembre de 1958

L'entronització de Franco

AL'ENTRONITZACIÓ de Franco — ja que així pot anomenar-se — col·laborà, com ja es sabut, la «providència» (sota la forma, en bona part, del general Kindelan) i la prudència del propi entronitzat, Napoleó, dit sia de passada, quan qualificava un general de «prudent», no era pas en sentit d'elogi. En el cas que ens ocupa, però, la prudència va fer servei, si bé no tant com el general Kindelan, sobretot si donem per certa la versió que, sota el títol de *Comment le général Franco prit le pouvoir*, es pot llegir, sota la signatura de Jean Créac'h, a *La Revue des Deux Mondes* del primer de febrer d'aquest any. Cal tenir en compte que es tracta d'una publicació de dreta i que la seva tendència ha estat sempre favorable al règim franquista.

Segons Jean Créac'h, Franco no solament no s'adherí de bon principi al complot contra la República, sinó que el 23 de juny del 1936 encara va escriure a Casares Quiroga, ministre de la Guerra, comunicant-li que s'havien format «juntes militars», semblants a les del 1917, i que temia desordres. El ministre no en va fer cas.

La conspiració militar, pròpiament dita, s'inicià, segons l'autor de l'article, l'any 1934 amb motiu dels fets d'octubre. Abans, però — durant el mes de març del mateix any — els carlins van rebre les primeres armes enviades per Mussolini: 20.000 fusells, 20.000 granades de mà i 200 metralladores. «Peu de chose», diu Créac'h. Que santa Llúcia li conservi la vista!

A primers de juliol del 1936, el general Mola (compromès de feia tres mesos) i Kindelan van enviar un tal Sangroniz, «diplomata», a parlar amb Franco — aleshores cap militar de les Canàries — per tal d'obtenir la seva adhesió al moviment. Calia que enviés al general Mola un telegrama redactat així: «Viva la República». El telegrama fou tramès, finalment, el dia 15 de juliol. I, a la vegada, ordenava al general Yagüe de sublevar el Marroc.

El dia 17, Franco encara assistí, amb caràcter oficial, és a dir, en tant que general de la República, a l'enterrament del general Balmes, el qual va tenir lloc a Las Palmas. Aquí va saber que el Marroc era sublevat i aleshores declarà l'estat de setge a les illes. L'endemà, utilitzant un passaport diplomàtic falsificat que li havia proporcionat Sangroniz, Franco va traslladar-se a Casablanca des d'on, per telèfon, s'informà a Tetuan. Era el dia 19 i feia més de 24 hores que l'esperaven. Els sublevats tenien presoner un cosí germà de Franco, el comandant Lapuente Bahamonde. Hom el condemnà a mort i fou executat.

A la península, el comandament de la sublevació pertanyia a tres generals: Mola al nord, Franco al centre i Queipo de Llano al sud.

Sembla que fou Kindelan el primer a comprendre que calia unificar el comandament i es lliurà de seguida a la pròpia tasca. Preparava, com diu Créac'h, «son 18 Brumaire». Car creia que Franco restauraria la monarquia. Amb aquesta idea convocà els generals Cabanelles (cap de l'anomenada «Junta de Burgos», la qual funcionava des del dia 23 de juliol), Queipo de Llano, Orgaz, Gil Yuste, Franco, Mola, Saliquet i Dávila a una reunió preparada pel dia 12 de setembre a l'aeroport de San Fernando, a prop de Salamanca. Va tenir lloc sota el següent ordre del dia: «Examen de la situació del comanda-

ment». Com que hi havia discrepàncies, Kindelan demanà per votar primer que els altres: Franco! Fou un cop d'audàcia i tots el van seguir, llevat de Cabanelles. Era un vot negatiu de molta importància posat que la «Junta de Burgos» havia d'aprovar la designació.

Van passar uns dies i Cabanelles no disposava res. Davant d'aquesta passivitat, Kindelan, acompanyat de Millán Astray, Yagüe i Nicolás Franco — el germà del general — anaren a Càceres on aquest darrer tenia el seu quarter-general i van demanar-li de fer complir l'acord de Salamanca i d'imposar-se, si calia, a la Junta. «— Si no ho fas tu — va dir en Yagüe — en nomenarem un altre!». Això passava el 26 de setembre. El diumenge següent va córrer la veu que la columna de Yagüe havia pres Toledo. A Càceres, la gent es congregà davant l'Ajuntament: «Yagüe! Yagüe!» Era previst. L'acclamat sortí al balcó al costat de Franco i aprofità l'avinentesa: «Avui — digué — hem tingut una victòria, però demà guanyarem la guerra gràcies al general Franco». Mentrestant, a l'interior de l'edifici, Kindelan redactava el decret que consagrava Franco cap únic de l'exèrcit.

Prieto i les seves perplexitats

Un dels darrers números d'*El Socialista*, de Tolosa de Llenguadoc, publica un missatge que Indalecio Prieto, que es troba a San Juan de Luz, trameté al congrés departamental de la S.F.I.O. celebrat a Pau, Deia:

«Veinte años de amarga meditación en el exilio han profundizado mis sospechas de que, por falta de tacto, al Partido Socialista Obrero Español le incumben graves responsabilidades en el hundimiento de las instituciones republicanas de nuestra patria, pues no supo medir a tiempo la fuerza del adversario, alimentó ilusiones excesivas que la realidad estaba negando, se aisló imprudentemente de otras fuerzas democráticas, cuyo concurso creía innecesario y, sobre todo, acreció con sus bandos y mal disimuladas disensiones el incentivo mayor para que el enemigo se lanzara al asalto y, mediante auxilios que la reacción mundial está siempre dispuesta a conceder sin regateos allí donde sean necesarios, coronase el asalto con nuestra derrota, que nos ha costado centenares de miles de muertos, de presos y de expatriados.

«Por eso, ante todo, es necesaria la unidad. Hay que mantenerla a cualquier precio, aunque se cimente en el error. El error puede corregirse; la destrucción nunca se corregirá.»

El congrés parlamentari per a un govern mundial

Ha tingut lloc a París, sota la presidència de M. Coty, la VII Conferència de l'Associació Universal de Parlamentaris que afavoreix la creació d'un govern mundial sota els auspicis de les Nacions Unides, secundat per un Parlament i per un tribunal internacional d'emparament dels drets de la persona humana. Els treballs de la Conferència foren proseguïts a Royan sota la presidència efectiva de Sir Clement Davies. El ministre d'Estat de la República Espanyola, Fernando Valera, que en la seva qualitat de diputat a Cortes fou invitat a assistir, presentà una comunicació proposant un pla d'organització i acció del govern mundial, a l'objecte de consolidar la pau, ajudar els països econòmicament i culturalment retardats, i facilitar el desarmament. La comunicació registra l'estat de recel, desconfiança i rivalitat dels dos blocs, desconfiança que en ambdues parts

El dia 28 de setembre es celebrà a Salamanca una segona reunió de generals per tal d'aprovar el decret de Kindelan, el qual comportava un article-clau, ja que designava Franco no solament generalíssim, sinó cap del govern mentre durés la guerra. Mola arrufà el nas. Orgaz, les celles. No obstant, el decret fou aprovat i publicat el 30 de setembre. ... Amb una «petita» rectificació, però; una esmena de darrera hora que deixaria petit — petit i blau — el mateix Kindelan. Un cop de llapis (de Sangroniz?, de Nicolás?) havia fet desaparèixer el mot «govern» i, en el seu lloc, apareixia el terme «Estat». Com aquell qui diu res. En llegir-ho, Kindelan es creia veure visions car ell, segons Créac'h, no volia anar tan lluny. Es pot suposar que el van «kindelanitzar». Pel que toca a la restauració de la monarquia, el decret no en feia esment. Al contrari, donava carta blanca al general Franco, l'Estat s'hi encarnava; el convertia en dictador absolut i, en definitiva, l'entronitzava. D'aquí que no li devia costar gaire d'imaginar que tot havia estat per obra i gràcia de la providència, àdhuc la mort de Sanjurjo, de Mola, de José Antonio. ... Tots els que li podien fer nosa, havien caigut fulminats. I ell es podia proclamar «Caudillo por la gracia de Dios». ... Però, això, Créac'h no ho diu.

Per la transcripció A. B.

està justificada pels actes agressius de la part contrària. Solament d'una manera gradual i escalonada podrà restablir-se la confiança habitual, mitjançant una experiència continuada de mutus actes pacífics. A tal efecte, el senyor Valera proposa:

1. Que sigui creat, sota els auspicis de les Nacions Unides, un primer assaig de Govern Mundial amb funcions concretes i limitades.

2. Que tots els Estats renuncien progressivament, a favor d'aquest govern, el 5% anual dels seus actuals pressupostos de guerra, que pugen a més de 100.000 milions de dòlars. En deu anys, aquesta cessió representaria una suma de 275.000 milions de dòlars. La cessió del pressupost de guerra és el millor control del desarmament.

3. Que les quantitats cedides siguin consagrades a l'execució de un pla decenal destinat a aixecar el nivell econòmic i cultural dels pobles retardats, sota els auspicis d'un Govern Mundial.

EDITORIAL FOURNIER

S.A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTES

Arquitectura, 29 - Telèfon 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

LA MUTILACIÓ de Catalunya — consumada en la pau dels Pirineus (1659) —, en separar-ne el Rosselló, el Conflent i part de la Cerdanya, es féu sense el consentiment de Catalunya, d'una manera arbitrària, per tractes entre els representants dels reis de França i d'Espanya, sense l'aprovació i la signatura de les Corts Catalanes.

En la guerra de Trenta Anys, les cases de França i d'Àustria — aquesta ocupant el tron d'Espanya — eren els capdavanters dels dos bàndols. Els soldats castellans i alemanys que omplien Catalunya — i hi feien llarga estada — en el seu pas cap a la frontera, causaven grans danys al país, pels seus abusos i atropells, i arribà un moment en què els catalans, esgotada llur paciència, van decidir resistir-se als abusos. S'hi sentiren impulsats, sobretot, perquè les autoritats de Felip IV reduïen llur llibertat i ferien llur dignitat. De la resistència es passà a la revolta, i el 7 de juny del 1640 es produí l'alçament conegut com el Corpus de Sang. Es tractà d'arranjar diplomàticament les relacions amb Espanya, però vista l'actitud de Felip IV, que es disposava a enviar un exèrcit espanyol contra Catalunya, la Generalitat va entrar en tractes amb França — després de la creació de la República Catalana —, per tal d'aconseguir l'ajut dels francesos, i va proclamar comte de Barcelona el rei de França Lluís XIII i, mort aquest, el seu fill Lluís XIV. La lluita, amb l'ajut dels francesos, va durar dotze anys. Separat del poder el comte d'Olivares, Felip IV es va manifestar disposat a respectar les llibertats de Catalunya. Aleshores la resistència catalana va minvar i es va pactar la capitulació de Barcelona — assetjada per Joan d'Àustria —, capitulació en la qual es convenia que res no seria canviat en els privilegis i constitucions de Catalunya.

Seguí la guerra entre França i Espanya, i Catalunya seguí sofrint-ne grans danys. A primers de febrer del 1656, l'arxiduc Leopold d'Àustria, governador dels Països Baixos espanyols — i germà de l'emperador — va decidir recomanar a Felip IV i al seu primer ministre donar per acabada la guerra, ja que no era bona política lluitar contra tres estats: França, Anglaterra i Portugal, quan la monarquia espanyola, de-

CATALUNYA NO DONÀ EL SEU CONSENTIMENT

gut al seu esgotament, amb prou feines podia lluitar contra un. L'arxiduc confià el missatge a Gaspar Bonifaz, que en travessar França es va aturar a París i va parlar amb Mazari i Lluís XIV del motiu del seu viatge. Lluís XIV li encarregà que comunicés al seu cosí Felip IV els seus desigs de concloure la pau.

Durant els mesos d'abril i maig del 1656 es maduraren i prepararen els projectes de pau. El primer de juny, el rei de França signava les instruccions per a iniciar les negociacions. Entrevistats a Madrid Hugues

de Lionne, secretari de Mazari, i Luis de Haro, primer ministre espanyol, el francès posà com condicions per a la pau, entre altres, la cessió a França del Rosselló, el Conflent, la Cerdanya, Roses i Cadaqués. Després de molts de regateigs es van suspendre les negociacions i De Lionne va tornar a França.

Es reprengueren les discussions i finalment, el 7 de novembre del 1659, fou signada la pau dels Pirineus, per la qual es dividia Catalunya entre la monarquia espanyola i la francesa. El 31 de maig del 1660, Mazari i Haro, reunits al Bidasoa, van signar una declaració sobre l'article 42 del tractat de pau, en la qual s'estipulà que els comtats del Rosselló i del Conflent

CATALUNYA, PAÍS ENDARRERIT

V. El proletariat, creador del capitalisme

NO ENS fem il·lusions. El capitalisme català no prendrà espontàniament, pel seu propi compte, l'orientació que anomenem, potser amb massa optimisme, experimental. Cal obligar-lo, impulsar-lo i, a la vegada, limitar-lo.

El capitalisme, per definició, és explotador. En la nostra època presenta un perill suplementari: el de la tecnocràcia, de la tendència dels tècnics a governar i dominar, a prescindir de l'home per tenir només en compte l'eficiència.

En els nostres dies, la gestió té més importància que la propietat. Sobretot, en un capitalisme a base de societats anònimes i de grans empreses entrellaçades. I els encarregats de la gestió — els tècnics científics, industrials, de negocis —, es consideren, en certa manera, com la mare dels ous.

Aquest perill, que l'endarreriment de la indústria catalana ens ha estalviat, no estarà absent si el capitalisme català es desenvolupa. Però podrà evitar-se o, almenys, serà possible combatre'l per endavant.

Fins ara, els capitalismes clàssics aparegueren abans que el proletariat, condicionaren, en certa manera, la forma de vida de l'home i aquest, per modificar-la, hagué de lluitar batalles heroïques, que encara duren. El capitalisme experimental català apareixerà en una societat en la qual el proletariat i la seva tradició de combat estan arrelats, formen part de la vida quotidiana i dels hàbits mentals corrents.

Toca a la classe obrera catalana, doncs, per interès propi i en interès del país, vacunar, per dir-ho així, Catalunya — i de retop la península sencera — contra aquest perill.

El català és un home de pensades — encara que no sempre encertades —. El nostre moviment obrer té un ram d'utopisme i una empena transformadora que manca en el de molts altres països. Els nostres obrers mai no s'han tancat en els seus interessos de classe o de grup, sempre s'han interessat per les coses del comú dels mortals, i sempre han tingut un mot a dir — ben sovint el millor —, sobre les coses més diverses.

Tot això fa del nostre moviment obrer l'instrument adequat per a menar aquesta transformació indispensable del capitalisme català. Pot semblar paradoxal que hagin de ser els treballadors els que s'encarreguin de fomentar el capitalisme de llur país. Però ja que la burgesia no sabé fer-ho (sota la monarquia, abans; sota el franquisme, després) ni pogué fer-ho la classe mitja a soles (durant la república), ara toca el torn al proletariat. És clar que aquest, el que desitja no és fomentar el capitalisme, sinó eliminar-lo i substituir-lo. Però ja que la conjuntura actual no ho permet, i com que l'única classe que a aquestes altures ha demostrat identificar-se plenament amb l'interès general del país és la classe obrera, a la classe obrera pertoca, per paradoxal que sigui, transformar el capitalisme.

I, en fer-ho, podrà protegir-se (i protegir el país i la península) no solament contra el perill de la tecnocràcia, sinó també contra una sèrie de vicis del capitalisme tradicional (a més del vici fonamental de ser capitalisme, que és inguarible). Podrà, sobretot, prevenir els problemes humans que planteja l'automatització i cercar-los una solució pròpia, original, aprofitant les experiències d'altres països.

Per exemple, els obrers catalans tenen vin encara el sentiment artesanal del plaer en el treball. Podran cercar la manera de conservar-lo en la més racionalitzada i automatitzada indústria, ja sigui mitjançant l'establiment d'una mena de democràcia de grup en el treball, ja per algun altre procediment que sorgeixi sobre la marxa.

D'altra banda, el nostre obrer ha passat per l'experiència de la nacionalització i la socialització de les indústries. Sap el que aquestes mesures poden donar de si. Haurà de saber aprofitar aquesta experiència per donar al nou capitalisme una forma tal que permeti, en el futur, noves formes de propietat que de veres siguin propietat del país sencer, quan arribi la conjuntura per aplicar-les.

Dir que tot això és qüestió d'educació, que caldria formar, des de l'escola, tant els obrers com els tècnics i els futurs capitalistes, és dir una veritat com un cove, però tan poc útil com un cove foradat. Perquè l'ocasió d'aquesta transformació es presentarà d'agut poc — poc, almenys, en termes històrics —, i no hi ha temps de tornar a l'escola; i no hi ha escoles, a més, capaces d'ensenyar d'aquesta manera.

Tot això, en realitat, més que qüestió d'educació (i aquesta educació l'obrer català ja la té, gràcies a un segle de sindicalisme agressiu, actiu, feliçment somnia-irritat), és qüestió d'estat d'ànim col·lectiu. No de tècniques de propaganda, sinó de convicció, d'entusiasme, de confiança en la pròpia capacitat. Crear a Catalunya la convicció que les coses del futur han de ser així no és impossible. Vol dir — el fer-ho —, que els obrers estaran disposats a imposar aquest capitalisme, que la classe mitja estarà disposada a portar-lo, que la pròpia burgesia es resignarà a progressar i a fer coses amb cara i ulls.

Si la història té algun sentit, en aquest cas ens garanteix que el moviment obrer català sabrà veure la seva missió i complir-la.

Com?

Cortesia del
RESTAURANT

LA CAVA

Av. Insurgentes 35, México, D. F.
(Cantonada Hamburgo)

passaven del tot a França i el de Cerdanya romandria en poder d'Espanya, a excepció de trenta-tres poblacions de la vall de Querol, al Capcir. Els dos plenipotenciaris van encarregar als seus adjunts, Miquel Salvà i Jacint Serroni, la tasca d'escollir aquestes poblacions. Miquel Salvà i Jacint Serroni es van reunir a Llívia a darrers de juliol del 1660. Després de moltes dificultats, motivades per la possessió de Llívia, i d'una gestió prop de Mazarí a càrrec de l'ambaixador espanyol a París, comte de Fuensaldaña, va signar-se el 12 de novembre del 1660 el tractat que va delimitar la frontera «franco-espanyola» a la Cerdanya, amb l'illot «espanyol» de Llívia. La mutilació de Catalunya pel tractat dels Pirineus fou, en definitiva, el preu pagat per la revolta iniciada el 1640.

La cessió del Rosselló i del Conflent — i part de la Cerdanya — fou il·legal, perquè no la van aprovar ni signar les Corts Catalanes, segons disposaven les constitucions del país. Però l'absolutisme monàrquic no s'aturava amb aquests minúcies legals. La renúncia de Felip IV als esmentats territoris es féu, segons l'article 43 del tractat de pau, a despit de qualssevol lleis, costums, estatuts i constitucions que disposessin el contrari, especialment «aquella que se quissies o pudiesse pretender en adelante que la separación indicada fuese contra las Constituciones del Principado de Catalunya y que por eso dicha separación no ha podido ser resuelta ni acordada sin el consentimiento expreso de todos los pueblos congregados en Estados Generales».

Franco contra Catalunya

A España Libre de Tolosa de Llenguadoc, Serafi Roig, comentant els abusos del centralisme, escriu:

«Pero donde debe comprenderse mejor la razón del desarrollo del sentimiento anticeutralista es en el terreno de catalanes concinco millones y medio de catalanes contribuyen en más del 40 por 100 a las cargas generales del Estado español. Por cada peseta que un español paga al Estado, un catalán paga tres. Y no por ello los servicios y las obras públicas dan preferencia alguna a Cataluña, al contrario: se efectúan correcciones de ferrocarriles y de carreteras para desviar el tráfico interior de los puertos catalanes; se hace derivaciones de conducciones eléctricas con tal de tomar energía a Cataluña; se construyen dársenas, diques y plantas nuevas para arrebatar a Cataluña la poca construcción naval que le queda... Si tenemos en cuenta que los impuestos, al fin y al cabo, quien los paga son los trabajadores, se explica que muchos obreros catalanes se sientan autonomistas o separatistas. Si Cataluña paga unos impuestos desproporcionados a su demografía, en cambio el Estado se muestra muy parco en la parte de su presupuesto general que va a parar a Cataluña, mientras que, como hemos dicho, las catalanes pagan un 40 por 100. Se deduce de esto que, en buena economía, es justo que los ricos paguen por los pobres y en este caso justo es que las provincias catalanas ricas paguen por las provincias extremeñas, andaluzas o castellanas, pobres.¹ Mas todos sabemos que el exceso de millones que Cataluña paga al Estado no va a parar, en manera alguna, a mejorar la condición de los miserables pueblos extremeños o andaluces, sino a sufragar los aparatosos gastos suntuarios de la capital, a mantener un ejército y una buro-

LA POLITITZACIÓ DELS OBRERS

TOT UN conjunt de senyals sembla posar de manifest que la politització dels treballadors guanya terreny a Catalunya. Ho diuen destacats responsables de l'exili. Ho afirma bona part de la premsa sindical. Ho asseguren no poques veus de l'interior.

Que tal sigui l'orientació del pensament obrer és un fet que és bo de subratllar.

La desvinculació dels obrers de l'acció política, ha afeblit per tot la democràcia. L'haver-se decantat pel predominí econòmic ha creat la indiferència davant la llibertat. I amb la minva de la llibertat han proliferat les dictadures. Tots hem vist com els règims dictatorials del nostre temps s'han implantat amb la complaença de les masses.

Bo és que els treballadors s'adonin que allunyar-se dels principis liberals és afavorir les dretes. L'animsitat amb què els treballadors han combatut les idees liberals ha impedit que les democràcies realitzessin les millores socials, les quals, per naturalesa, els corresponien. Democràcia és fer prevaler els drets de la majoria i no hi ha tal majoria quan les esquerres es troben separades dels obrers.

Cal que els treballadors compreguin que no hi ha problema social, ni econòmic, deslligat del problema polític, i per als catalans cal afegir-hi l'etnològic, car tot plegat forma un sol contingut. De la mateixa manera que no hi ha reivindicacions isolades, ni classe separada, car tot està relacionat i entrelligat. El sindicat ordena i canalitza, però no exclou. S'ocupa de la professió, però no ha d'ofegar el ciutadà ni l'home. Aquest, abans que ésser l'afiliat d'una corporació, és membre d'una col·lectivitat. I tots els sindicats plegats i fins el problema obrer mateix, prenen un sentit no en tant que factors independents sinó com a elements integrants de l'estructura de la societat.

Car és la societat, l'home, i per extensió el ciutadà com a base el que cal que prevalgui pel damunt de l'ofici o de l'ocupació. Segui quina sigui la professió de l'home, i abans i més enllà de les seves aspiracions sindicals — l'amplada i el nombre de les quals no hem de regatejar — existeixen els drets individuals que són els d'intervenir en els assumptes públics i que cal que siguin preservats, a menys de exposar-se a ésser envilit, mitjançant el sufragi universal.

L'apoliticisme obrer ha conduït ben sovint el treballador lluny dels problemes vius de la col·lectivitat. Catalunya ha patit particularment d'aquesta anòmala situació. Indiferent si no hostil a les reivindicacions del nacionalisme català, l'obrer ha confós en molts casos el catalanisme amb l'actitud de certs patrons. No ha vist, de més a més, que aquesta actitud no hauria estat possible com no ho haurien estat tants motius de conflictes violents, sense els mètodes que aplicava l'Estat. Els governs de Madrid han aprofitat més d'un cop aquests conflictes amb l'ànim de mantenir la confusió. No hi ha un sol obrer català, avui, que per poc que s'aturi a pensar-ho, no vegi clar aquest tripijoc. Això remou, d'una banda, el problema de la direcció catalana dels sindicats; i d'altra, el de la incorporació dels treballadors al corrent de reivindicació nacional. Només uns mètodes catalans inspirats en la realitat obrera del país poden llevar a aquesta el caràcter d'agitació social que sempre ha presentat transformant-la en un problema normal del treball com s'escau a tot el món civilitzat.

I tot això s'obté amb l'acció política. Una de les revisions que caldrà que l'obrerisme efectui a Catalunya, és el d'aprenar en la mesura que el sindicalisme ha desviat el sentiment liberal dels treballadors. El liberalisme és una arrel puixant de la nissaga catalana, és una de les seves fortes tradicions. Per això l'esquerrisme és un ample sentiment del nostre poble i ho prova quan no el frenen els mots d'ordre donats per les corporacions. Car al fons, esquerrisme i liberalisme, per a ell, és el mateix.

I no es digui que el liberalisme és dessueta. Fins admes un règim socialista, només els principis liberals preservarien els drets de la persona. És dir que no hi ha contradicció entre l'home social i el liberal. Per tot on la dignitat de la persona humana conserva encara un sentit, on la dictadura, sigui quina sigui, és considerada un mal, socialisme i liberalisme col·laboren. D'ací que en l'aspecte social, el liberalisme, avui, sigui reformista.

Es, doncs, un gran triomf per al sindicalisme català que els obrers es polititzin. Els assumptes de la professió, tota la qüestió social és, abans de tot, un problema polític. I no cal esperar veritable solució sindical mentre el problema polític no estigui resolt.

París, setembre del 1958

RAMON XURIGUERA

cràcia gigantesca. Nos parece comprensible que a los catalanes no nos guste que Madrid disfrute de un trato de favor por parte de las cajas del Estado. A costa de estas cajas que alimentan todos los españoles, y los catalanes más que nadie, se ha construido en Madrid la nueva canalización de las aguas, se han pavimentado las calles, se va a construir una nueva Gran Vía y se realizan nuevos parques y jardines. Si todo eso se hiciera a cargo del presupuesto municipal madrileño, santo y bueno, pero no es así; el municipio madrileño está entrapado y es el Estado quien carga con esos gastos, ayuda que niega a los demás ayuntamientos hispanos. El 22 por 100 de todos los automóviles está matriculado en Cataluña; sin embargo, la red de carreteras del Estado sólo representa el 8 por 100 del total nacional. Si Cataluña dispone de una red de carreteras bastante buena débese al

esfuerzo efectuado por la Mancomunidad i después por la Generalitat de Catalunya».

¹ A propòsit de la pobresa de la regió extremeña, que justifica, segons l'articulista, que Catalunya es senti generosa i commoguda, hem de citar una reunió de taula rodona celebrada recentment a Brusel·les al saló d'actes de la Societat d'Enginyers. Un dels ponents, M. de Simon Saint-Bois, delegat del Col·legi Oficial d'Enginyers de Mines d'Espanya a l'Exposició de Brusel·les digué que «Espanya és un país eminentment pobre. Amb posteritat a la guerra, si bé sempre sense un clau, ha emprès un gran esforç industrial». (Aquesta pobresa no ha impedit que el règim fes una despesa de 4.000 milions en les construccions del «Valle de los Caídos». D'on ha tret els diners un país amb tanta misèria?) En fi, el senyor de Simon Saint-Bois dóna una solució als belgues emprenedors i els invita a anar en bloc a la província de Badajoz «a fer fortuna». Catalunya no pot fer més que sumar-se a aquesta iniciativa en defensa del nostre patrimoni expremut per un règim que, en aquells sentit, s'assembla molt als anteriors.

Acte dedicat a les Nacions Unides a Mèxic

El nostre amic Manuel Galés ha pres part com a ponent en la commemoració del Dia de les Nacions Unides, organitzada pel Consell Nacional Català, entitat registrada com organització no-governamental col·laboradora de les N.U.

Manuel Galés va comentar i estimular l'activitat internacional del C.N.C. davant les Nacions Unides, les seves seccions o filials i davant el moviment federalista europeu, tot aclarint que el fet de fer de ponent d'aquella sessió sense ésser membre del Consell Nacional Català ho considerava convenient perquè qualsevol cosa que digués que no fos del criteri del C.N.C. no comprometria els organitzadors si aquests no hi estaven d'acord.

Les conclusions de Manuel Galés foren les següents:

1. Les Nacions Unides representen un pas endavant en l'ideal de conservar la pau entre els Estats, base indispensable per a la llibertat i prosperitat dels homes. 2. La situació de les N.U. és semblant a la precedent de la Lliga de les Nacions. No esvaeixen la possibilitat d'una guerra internacional. 3. En l'esforç per a conservar la pau, les N.U. sacrificuen els principis de llibertat dels pobles i dels homes continguts en el preàmbul de la Carta constitucional. Així no es pot assegurar la pau ni la democràcia. 4. La causa de la impotència fonamental de les Nacions Unides rau en el desequilibri entre el progrés material i el moral que ha assolit la humanitat. 5. Si en la missió essencial les N.U. no poden reeixir, en canvi es rescabalen en les subordinades, gràcies a la gestió magnífica de les diverses comissions i organitzacions especialitzades en els rams del Treball, Alimentació, Salut, Assistència tècnica i de reconstrucció, d'ajut a la infància, la maternitat, els refugiats, etc. 6. Si per atricció arriben les Nacions Unides a un conveni de desarmament general, honradament complet, i a convencions per a l'ús pacífic de l'energia atòmica, hom podria preveure l'evolució de les N.U. vers una forma de Govern Mundial que tingués en compte les organitzacions regionals com elements de Confederació. 7. Com a catalans, específicament, les N.U. no han atès per ara les justes reivindicacions d'un poble que sota el règim totalitari franquista es troba pitjor que un territori en fideïcomís.

A continuació el doctor Salvador Armendaris, president del Consell Executiu del C. N. C., va llegir la Declaració de l'entitat or-

ganitzadora. Recollim algunes de les seves paraules:

«El cas de Catalunya i dels altres països de llengua catalana que viuen sotmesos a la tirania franquista és considerat com insignificant perquè no es compten els assassinats en massa i les condemnes i execucions fetes sota el règim de Franco d'ençà de l'ocupació militar de la nostra terra l'any 1939. No s'han sumat els innombrables crims comesos contra les persones ni el genocidi perpetrat pel franquisme contra el nostre poble. I s'ha fet cas omís que el President de Catalunya hagi estat l'únic president d'un país que ha caigut mort per les bales de l'Eix feixista representat a Espanya per Francisco Franco... Però no tota la culpa la tenen les Nacions Unides, del que passa als catalans, i, especialment, als nostres germans de pàtria, conscients i dignes, que viuen sotmesos al jou franquista. Bona part de culpa la tenim els catalans. Perquè la nostra desunió, aquella desunió que denunciava el President màrtir Lluís Companys pocs mesos abans de caure a mans dels nazis i falangistes, és la causa de molts dels mals que patim i que pateix el poble català.»

A mitja sessió es va projectar un film sonor sobre Pau Casals a Puerto Rico, que fou molt aplaudit i en el qual vam poder contemplar la nostra bandera barrada onejant a tots els actes oficials d'homenatge al Mestre i al racó predilecte de casa seva mateix, on només es veuen les quatre barres, i fins i tot una bandera amb l'estel solitari. La projecció d'aquest film va coincidir amb la presència del nostre gran home a la seu de les Nacions Unides, invitat especialment per a donar-hi un concert pacifista.

A la galeria de l'Oricó Català on es va celebrar l'acte es va fer una exposició de cartells sobre les diverses activitats de les Nacions Unides, cartells facilitats pel Centre d'Informació de l'organització mundial que dirigeix el nostre compatriota Miquel A. Marín, a Mèxic i a Centre Amèrica.

La ressenya de l'acte ha estat traduïda i tramesa al Departament d'Informació Pública de les N.U. i a la secció coordinadora de les organitzacions no-governamentals de l'Amèrica Llatina.

Entre la distinguida concurrència que omplena la sala veírem Josep Baqués, a la presidència; Jaume Botey, Dalmau Costa i esposa, Màrius Calvet, Costa Amic, Cabruja, Dolores Bargalló, Esteban i esposa, Miquel Ferrer, Ramon Frontera, Abelard Fàbrega,

Primeres adhesions per la unió

La Ponència firmada el 14 d'abril d'enquany per Artur Costa, Antoni Dot, F. Duran Rossell, Manuel Galés, Fidel Miró, Ramon Peypoch i Antoni Ma. Sbert ha rebut, entre altres que oportunament es publicaran, les adhesions dels següents compatriotes:

Màrius Alcántara Guari, Víctor Alba, Faustí Ballvé, doctor Alfons Boix, Artur Bladé, Antoni Barceló, doctor Pere Bosch Gimpera, Llorenç Busquets, B. Costa Amic, Dalmau Costa, Agustí Cabruja, Ot. Duran d'Ocon, Pere Estrada, Marian Faura, Salvador Ferrer, Salvador Garriga, Josep Giménez, Alexandre Mañà, Francesc Masveguer, doctor Antoni Peyri, Jaume Queralt, V. Riera Llorca, Manuel Serra Moret, Jaume Senyals, J. Ricart Sala, Marian Vives, J. Zafont i J. Cornudella.

Uns altres amics que ens deixen

Aquests dies passats han mort a Mèxic dos expatriats catalans molt estimats entre la colònia catalana en aquest país hospitalari, la terra del qual ha acollit ja les despulles de tants dels nostres: aquests dos amics són el doctor Lluís Benet i el doctor Faustí Ballvé. Tots dos feia anys que residien a Mèxic, on gràcies al seu treball havien refet la seva vida en un ambient de llibertat. Els editors de VEU CATALANA fan present a llurs famílies el seu dolor per la pèrdua d'uns amics que s'havien guanyat el respecte i la simpatia de tothom tant per la seva bondat com per la fermesa en les seves conviccions.

Dels Jocs Florals

Als Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Mendoza, Argentina, la Flor Natural fou atorgada a Domènec Perramon, de Londres, per *Història encesa*; l'Englantina d'Or, a Carles Pi Sunyer, de Caracas, per *Redreç*; i la Viola d'Or i d'Argent, a Joaquim Boix Sabatés, de Ripoll, per *Esparses a la Puríssima*. Dels escriptors residents a Mèxic han estat premiats Roc Boronat, amb l'«Ignasi Iglesias»; A. Bladé Desumvila, amb el «Concepció Rabell»; Miquel Ferrer, amb el «Serra Hunters», el «Josep Irlas» i el «Prat de la Ribera»; Joan Ventosa i Roig, amb el premi de l'Institut de Ciències Econòmiques de Catalunya, i el doctor Antoni Peyri amb l'«Avel·lí Artís».

Fidel Miró, Ramon Ortega, Ramon Peypoch, Antoni Ma. Sbert, J. Soler Vidal, Marian Roca, Roig...

Restaurante y Patío Mexicano

SANTA ROSA

MONTERREY

ÉS LA DIGNIFICACIÓ
DE LA CUINA MEXICANA
EN UN MARC I UN AMBIENT
D'AUSTERA ELEGANCIA

Salvador Costa, gerent

AIRE ACONDICIONAT
CAPACITAT: 400 PERSONES

De Llibres

Han estat publicats als Estats Units dos llibres sobre l'Espanya actual que han estat comentats per la revista *Time*. Un porta per títol *Reapers of the Storm* i l'altre, *Tomorrow is mañana*, d'Isabel Lytleton i Herbert Sturz, el primer, i de Shirley Deane, el segon. *Reapers of the Storm* tingué un origen perillós i una vida difícil. Simulant que anaven a escriure un llibre en elogi del règim, els dos autors es dedicaren a estudiar i escoltar el que deien els habitants del poblet de pescadors on vivien. Els cridà l'atenció la pobresa desesperada, les indignitats que eren comeses, la corrupció i les desigualtats. Els autors, que ara viuen a New Jersey, estan convençuts que el règim de Franco és un règim corromput i opressor, que els pescadors i els camperols són extremadament pobres i que l'Església espanyola és la més inflexible del catolicisme. Embolicant aquestes idees amb l'experiència viscuda, han produït el que titulen «una novel·la documental». El llibre de l'australiana Shirley Deane comença per ser la descripció d'un poblet andalús, també de pescadors, amb els seus habitants, les seves il·lusions i les seves petites tragèdies; les solteres de la classe mitja, en contrast amb els rics hisendats que no permeten ser molestats per la pobrissalla. L'autora, però, no pot ignorar les realitats del govern del país: la guàrdia civil, la instrucció que es dona als estudiants i la por cervical d'un dictador que tem anunciar els seus itineraris per por a ésser assassinat. Però per damunt dels tons obscurs, remarca l'autora australiana, plana l'alegria dels habitants del poblet de pescadors andalusos procurant vèncer la duresa de la vida actual.

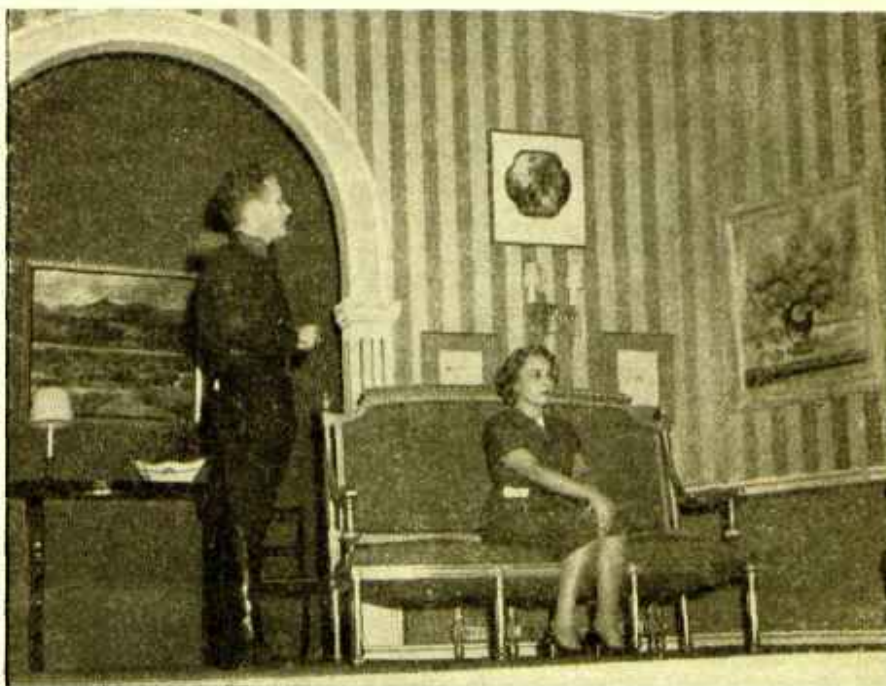
La victòria dels aliats a la segona guerra mundial havia fet créixer a la gent de l'interior — i de l'exterior també — que l'ensorrament del règim franquista no era llunyà. Tothom era feliç esperant l'esdeveniment. A l'interior hi posaren el coll i els anys 1944-45 la lluita esdevingué molt aferrissada i sagnant per les dues parts. Tenia tres elements d'oposició que havien declarat la guerra al règim. Pistoletisme, maquis i guerrillers. L'agitació guanyà els medis dels estudiants universitaris dels quals, Oros homes ens reflecteix les interioritats. El protagonista de la novel·la, Luis, que no pot treure's l'espina d'un record luctuós, l'afusellament del seu pare pels falangistes, es dona de ple a la propaganda entre els estudiants de la Universitat Central. Ell mateix, estudiant de la Facultat de Filosofia i Lletres, comença com acostumen a començar els aprenents de conspiradors pintant les parets amb lemes abrindats i repartint manifestos entre els companys. Les reunions del grup abans de l'acció — no hi podrà mancar l'entusiasme fement, discret i entusiasta — i les interminables converses sent plans entorn d'una taula de cafè com més concorregut millor i, si pot ser, amb un quintet executant música clàssica, és un entreteniment que ajuda a donar un cert al·lucini a la vida. Però, de sobte, les coses comencen a embolicar-se per alguna falla en la maquinària i ve la caiguda. Luis, com d'altres companys estudiants, és caçat al vol en un de tants cops de malhumor de la policia. I llavors Luis s'enfoca a la realitat, una realitat que segurament no havia imaginat mentre s'entretenia a fer de conspirador com si practiqués un esport qualsevol. Als calabossos del ministeri de la Governació de la Puerta del Sol, que serveix de presó preventiva, com després, a altres establiments penitenciaris, l'estudiant es topa amb altres homes, que procedeixen d'altres classes socials, que han combatut a les trinxeres o encara estan combatent a la serra feia unes setmanes, homes que esperen ser conduïts una matina da qualsevol davant l'escamot d'execució o que passen doblegats per una condemna de trenta anys. Als cinc anys d'haver-se acabat

(Continuació)

Dels personatges masculins d'aquest drama, l'Eusebi, empenyor, enèrgic, expeditiu, dur, fou interpretat molt encertadament per Xavier Massé, actor d'origen francès, molt ben situat al teatre, el cinema i la televisió de Mèxic, a qui cal agrair la gentilesa amb què, cada vegada que se l'ha requerit a fer-ho, ha accedit a actuar en català, impulsat per l'afecte que la seva vinculació amb Catalunya li fa sentir per la nostra llengua. I en Robert, l'idealista, convertit en home d'armes per la força de les circumstàncies, va ser

gués l'equilibri i la naturalitat que escauen a una obra el tipus de *Vendaval*. L'exigència en el realisme de la presentació, volguda tant pels actors com pel director, va ser degudament apreciada pel públic, que es va interessar pel drama no com un *drame patriotique*, sinó per la qualitat de l'obra i per l'excel·lència de la interpretació.

La bona acollida a les tres representacions d'aquest drama han confirmat una vegada més les possibilitats de fer teatre català a Mèxic. El públic existeix i mostra el seu in-

Xavier Massé i Emma Alonso, en una escena de *Vendaval*

interpretat, també amb encert, per Martí Rouret, favorablement conegut del públic català de Mèxic per les seves freqüents actuacions en el quadre escènic de l'Orfeo Català. I el sinistre Rafa, personatge secundari però peça indispensable en l'acció de *Vendaval*, fou encarnat per un actor modest, Miguel Angel Basurto, que sapigué donar un realisme convincent al seu paper repulsiu.

Cal remarcar l'excel·lent decorat d'Esteve Marco, que contribuï a donar a la representació l'ambient familiar que calia donar-li davant d'un públic català. I no fóra just deixar d'esmentar Ramon Palazon, qui ajudà amb la seva tasca pacient i entusiasta, encara que invisible, a la bona interpretació.

Una altra intervenció invisible, però més perceptible per al públic, fou la del director Josep M. Camps, que en donar als actors el to ajustat i tenir cura dels més petits de la presentació, féu que la representació tin-

terés si se li ofereixen obres de qualitat presentades amb dignitat. Es d'esperar que l'èxit d'Odó Hurtado en la seva primera aventura teatral, coincidint amb una crida de la Junta de l'Orfeo Català per a la recaptació de fons destinats a la construcció d'una sala teatre, haurà estimulat els catalans de Mèxic a respondre favorablement, i amb la generositat necessària, a la crida.

El doctor

PELAI VILAR

OTORRINOLARINGÒLEG

ofereix a la Colònia Catalana
el seu Consultori

Consulta: Dimarts, dijous i divendres,
de 5 a 8 p.m.

Passeig de la Reforma 400 - 503

Tel. prov. 11-56-92 (Dr. Emili Folch)

la guerra civil, el país vivia sota un règim de terror col·lectiu a la zona republicana. A través de la narració sabem dels procediments de la policia per arrencar confessions als detinguts. A l'estudiant Luis no li estal·lien les trompades. Però ell, ferm, no dona el braç a tórcer. Una vegada condemnat pel consell de guerra, el posen a treballar, amb altres centenars, a les obres del Valle de los Caídos, a Cuernavaca. Aconsegueix fer-se escapol del camp de concentració i amb l'ajut de dues xicotes nordamericanes, simpatitzants, aconsegueix, amb Javier, un altre dirigent estudiantil, travessar el Pirineu català. Es lliberament i començar de nou l'acció des de fora. A jutjar pels resultats no gaire llunyans, els sacrificis del 1944-45 no han estat fets debades. — R. F.

Aniversari de l'aixecament d'Hongria

Tothom es va assabentar de l'aixecament nacional d'Hongria el 23 d'octubre del 1956, ara fa dos anys. El que no sap tothom és que la repressió encara dura, amb la precisió i crueltat d'una operació militar.

Ho recorda el Comitè d'Ajut a les Vítimes del Comunisme format a Suïssa per eminents professors universitaris, mestres, metges, etc., sense distinció d'idees ni de religió. *Le Journal de Genève* del 10 d'abril d'enguany diu: «Ara s'ha comprovat que dotzenes de milers de joves, incloent nens de dotze anys, han estat internats en camps de concentració a vint quilòmetres de Budapest o més llunyans, mentre que molts altres han estat segrestats en camps de concentració soviètics».

El Comitè Suís explica que al camp de Sackesfehevar, xicots de 10 a 16 anys hi són «reeducats» en condicions més dures que les dels camps estalinistes per a adults. El nombre de presons varia entre tres i quatre mil. Els uns hi són acusats d'haver pres part en l'aixecament; altres, per haver tornat a Hongria després d'haver-ne fugit en el primer moment de la repressió. Altres són fills dels afusellats com «enemics del comunisme» o de pares que encara són a la presó o als camps de treball forçat, o per haver lluitat per la llibertat d'Hongria.

El règim no permet rebre paquets d'aliments. Sembla que en tenen prou amb dues tasses d'un líquid que en diuen te i una de negre com el cafè, cada dia. Això sí, a més, un tros de pa i unes sopes de tronxos de col. Malgrat la dieta científica, els uns estan raquítics i alguns es moren abans de reeducar-se. Són tossuts.

Mentrestant, a les escoles, els nens són interrogats per la policia secreta sobre les seves idees polítiques, les dels pares, parents i amics. Alguns han estat empresonats per celebrar un dia de dol al mes en memòria dels sacrificats per la independència d'Hongria. El juny passat, la policia es va endur quatre estudiants de secundària sospesos d'haver pres part a la revolució del 1956. Aleshores no tenien 15 anys. Ja al gener del 1957 uns nois de 14 i de 15 anys foren processats i sentenciats per la mateixa causa.

La premsa comunista de Budapest no en fa cap secret. *Magyarország*, òrgan comunista de Budapest, diu que aquests processos d'exhibició han de servir d'escarment a la joventut.

L'Agència de Notícies Francesa, AFP, notifica en 6 de juny del 1957 que la URSS havia agafat 40.000 joves hongaresos i se'ls havia endut a sis camps de concentració i treball forçat. La majoria era de menys de 18 anys, i alguns eren de dotze. El viatge fet a l'hivern, en vagons de bestiar, tancats amb candau, va ésser el darrer per als més febles, dintre de les millors tradicions estalinistes.

El Comitè estima que els joves als camps de concentració d'Hongria passen de 15.000.

Coneixem el cas de Maria Witz, estudiant de 15 anys, condemnada a mort pel Tribunal Suprem de Kadar, per haver pres part en l'aixecament. Bejamí Szramek, noi pagès de 17 anys, fou sentenciat només a 15 anys de presó.

Però es veu que els hongaresos són més tossuts que els catalans. El passat juliol les autoritats comunistes del poble de Szentes van empresonar socis de la Lliga Hongaresa de la Joventut Comunista (KISZ), copiada del Komsomol, per repartir fulls demanant que els soldats russos se'n vagin de l'Hongria comunista. A Sarbogard, el director de l'Escola va ordenar que els nois que acabaven el curs cantessin *La Internacional*. Els xicots es van confondre i van cantar l'Himne Nacional Hongarès. I plens d'eufòria van estripar els retrats dels capitosos comunistes. Fins que va arribar la policia a posar-hi ordre.

GLOSSARI D'AFERS INTERACIONALS

Per FAVENCIUS

TRIOMF DELS DEMÒCRATES ALS ESTATS UNITS. Es veia venir, però no amb tanta empenta. En política internacional no significarà rectificacions immediates, car l'orientació pertany a la presidència i, a més, el principi és de política bipartidista en l'exterior. En efecte, un Estat ha de parlar amb una sola veu, en aquestes matèries. El que lògicament ha de passar és que els demòcrates facin sentir més la seva influència, bastant negligida pel senyor Dulles, a l'actuació del qual es pot atribuir en certa part l'esllavissada de votants contra el seu partit.

Pel que ens interessa a nosaltres, com a catalans, les perspectives milloren amb el triomf dels enemics de les dictadures.

LES ELECCIONS AL VATICÀ. Sembla que han encertat els que preveïen que en el període de suspens internacional present la tradicional prudència eclesiàstica optaria per donar temps al temps i elegir un pontífex experimentat a còpia d'anys i que representi una continuïtat i, en certa forma, una transició amb la minoria que féu difícil arribar a una entesa en poques votacions. Hom diu que ha guanyat el partit americanista i que els cardenals francesos trobaren la persona menys hostil a la seva posició.

Possiblement podríem esperar que en els afers espanyols la política del Vaticà no fos tan tancada com fins ara.

EL FOC LATENT. La situació a Taiwan (Formosa), al Proper Orient, a Hongria a Iugoslàvia, a l'Alemanya Oriental i en l'afar de la suspensió de proves d'armes atòmiques indica que el Soviet també vol donar temps al temps i que per ara no renuncia a mantenir encesos tants focs com pugui per a tenir en tensió el bloc adversari i el propi. La política interior soviètica necessita mantenir l'espectre de l'agressió estrangera per a justificar la pressió de la dictadura, molt expeditiva en el camp de la producció econòmica, lligada íntimament amb la prioritat a la indústria pesada (dels armaments) i amb la cohesió de l'eix Moscou-Pekin.

Observadors destres marcaven un lleuger canvi de Moscou vers Tito (tramesa de cereals) i en l'ajut massiu a la Xina. Potser es confirma per l'emprèstic a Nasser (represa d'Assuan). No obstant, resulta una mica contradictori que ventin el caliu del nacionalisme macedònic a Bulgària i a Grècia. És una qüestió que té arrels en la diplomàcia de capa i espasa. El fallit intent contra Hussein de Jordània n'és un exemple. Els israelites estan més escamats que mai.

ALTRE COP BERLÍN. La diplomàcia russa, en constant ofensiva, ha llançat la bomba proposant la retirada de Berlín de totes les forces d'ocupació, amenaçant amb un altre setge.

No totes les ofensives s'acaben amb èxit. Entre les que s'han saldat amb greu pèrdua per part del Soviet assenyalen la intervenció a Hongria, l'envestida contra Tito i, recentment, el cas Pasternak que, per si sol, equival a una commoció mundial com la de l'atac contra Hongria.

Després del fracàs soviètic en la mala pensada de voler influenciar el plebiscit francès titllant de feixista De Gaulle, un altre error a Berlín només pot estrènyer el front de l'Alemanya amb França, prou mortificada per l'ajut de Rússia als terroristes d'Algèria.

Berlín és explosiu. Podríem creure que només es tracta d'una altra maniobra diversionista, per a distreure l'atenció del Proper Orient, on es dibuixa la falçanada immediata. Una guerra gran és incompatible amb el pla gegantí de set anys proposat per Khruxtxev.

El món occidental no es capaç d'anar a la guerra per Jordània, però sí que ho és de fer-ho per defensar Israel o Alemanya.

ANÍS

Montserrat

ALTA QUALITAT

DESTIL·LAT PER ASTURIANA, S.A.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC